

Accountantsverslag

Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke
Sociale Dienst Brabantse Wal
Boekjaar 2020

Aan het gemeenschappelijk orgaan
Van de Intergemeentelijke sociale dienst Brabantse Wal
Jacob Obrechtlaan 4
4611 AR BERGEN OP ZOOM

Breda, september 2021

Geachte leden van het gemeenschappelijk orgaan,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2020 van de Intergemeentelijke sociale dienst Brabantse Wal te controleren.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekeningcontrole 2020 naar voren zijn gekomen. Het accountantsverslag is uitsluitend opgesteld voor gebruik door de het gemeenschappelijk orgaan en de deelnemende gemeenten van Intergemeentelijke sociale dienst Brabantse Wal.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht.

Wij hebben bij de jaarrekening over boekjaar 2020 een goedkeurende controleverklaring verstrekt ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij hebben het concept accountantsverslag toegelicht en besproken met het management en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

De controle de jaarrekening en de gemeenteverantwoordingen heeft, dit jaar meer tijd gevraagd van uw organisatie dan u gewend bent. Dit komt voornamelijk vanwege de aanvullende taken die u heeft gekregen met de uitvoering van de Tozo. Daarnaast is de controle in verband met de Corona-maatregelen grotendeels vanaf afstand uitgevoerd. Wij bedanken de medewerkers van de Intergemeentelijke sociale dienst Brabantse Wal voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en lichten de inhoud van deze rapportage graag nader aan u toe.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. B. Smeenk RA
Extern accountant

Inhouds- opgave

1.	Bestuurlijke samenvatting	4
2.	Opdracht, scope en uitkomsten	6
3.	Controlebevindingen	9
4.	Bevindingen interne beheersing	15
5.	Overige onderwerpen	18
	Bijlagen	22

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

- Wij hebben een goedkeurende verklaring verstrekt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.
- Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
- Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2020.
- Er zijn geen begrotingsoverschrijdingen.
- Bij de controle van de gemeenteverantwoordingen hebben wij een totale fout geconstateerd van € 42.560 bij de gemeente Woensdrecht. Deze fout moeten wij rapporteren aan de gemeentelijke accountant. Voor het oordeel heeft deze constatering geen gevolgen.
- Uit onze controle op de jaarrekening blijkt een ongecorrigeerde fout van € 21.386. Deze fouten hebben geen consequenties voor het oordeel en lichten wij verder toe in dit verslag.
- Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole geen aanvullende bevindingen die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren.
- Covid-19: Voor de deelnemende gemeente heeft u afgelopen jaar de Tozo-regeling uitgevoerd. Wij hebben deze gecontroleerd en constateren formele fouten bij de identificatie van de aanvragers. Wij zijn verplicht deze te rapporteren. De omvang van deze fout verschilt per gemeente en lichten wij verder toe in dit verslag.

Opdracht, scope en uitkomsten

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 23 oktober 2020 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2020. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- ☐ Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- ☐ Uw verordening 'financiële- en controleverordening Intergemeentelijke sociale dienst Brabantse Wal (controleverordening op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).
- ☐ Het door de gemeente Bergen op Zoom op 3 november 2020 vastgestelde controleprotocol 2020 alsmede het normenkader 2020 zoals dat aan u ter kennisgeving is voorgelegd.

Tijdens de uitvoering van de controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2020 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 96.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Grondslag		Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 96.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 288.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 4.800

Uit onze controle blijken twee ongecorrigeerde fouten. Beide fouten hebben betrekking op de toerekening van lasten aan het juiste boekjaar. Enerzijds constateren we geboekte kosten in 2020 die aan boekjaar 2021 toegerekend diende te worden, anderzijds is de constatering dat er kosten in 2021 verantwoord zijn die betrekking hadden op 2020.

Ongecorrigeerde fouten	Fouten	
	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Lasten: Toerekening juiste boekjaar	-/- € 13.722	€ 13.722
Facturen 2021: Toerekening juiste boekjaar	€ 7.664	€ 7.664
Totaal	-/- € 6.058	€ 21.386

Strekking controleverklaring

Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening over boekjaar 2020 een goedkeurende controleverklaring te verstrekken ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Grondslagen

De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen, beoordeling van de grondslagen van de financiële verslaggeving en van belangrijke schattingen die bij het opmaken van de jaarrekening zijn gehanteerd. Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan vastgesteld. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordeling onzekerheden en bijzondere transacties.

Naar onze mening zijn de door het management gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. In het verslagjaar 2020 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

Opdracht, scope en uitkomsten

Jaarverslag en overige gegevens

De jaarstukken 2020 bestaan uit “het jaarverslag” en “de jaarrekening”. De programmarekening en de paragrafen vormen samen het jaarverslag. In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2020 is opgenomen.

Conform de gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingenesignaleerd.

Managementinzicht en schattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben uw jaarrekening doorgenomen en concluderen dat er geen schattingsposten opgenomen zijn in de jaarrekening.

Interne financiële beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij tijdens de interim-controle een analyse en evaluatie uitgevoerd van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Bij deze controle hebben wij ons primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratie organisatie en interne beheersing (AO/IB). Dit voor zover dit van belang is voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen voortvloeiend uit de interim-controle zijn met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie en het bestuur besproken en aan hen gerapporteerd door middel van de door ons uitgebrachte managementletter 2020.

Controlebevindingen

Uitvoering Tozo

Impact Covid-19 voor uw organisatie

De belangrijkste effecten en verwachtingen voor komend jaar van de coronacrisis voor uw organisatie toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risico's.

De belangrijkste impact voor uw organisatie is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Tozo-regeling en de TONK (vanaf 2021).

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

Het kabinet heeft meerdere maatregelen getroffen om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (hierna: Tozo) is één van die maatregelen om specifiek zelfstandige ondernemers, waaronder ZZP'ers, financieel te ondersteunen. De uitvoering van de Tozo is decentraal door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bij de gemeente neergelegd. De deelnemende gemeenten van de ISD Brabantse Wal hebben u gevraagd deze regeling voor hen uit te voeren. Op basis van de Tozo kunnen zelfstandigen een beroep doen op twee soorten voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal.

De Tozo is onder grote tijdsdruk door het Rijk opengesteld en door uw organisatie met grote inspanning in uitvoering gebracht.

Met name bij Tozo 1 is er gezien de grote tijdsdruk sprake geweest van beperktere controle-eisen op de aanvraag, dan dat dit geldt voor andere regelingen binnen de bestaande wetten, waaronder de Participatiewet (hierna: PW). Voor Tozo 1, 2, 3 (en in 2021 ook voor 4) mag vanuit de wetgeving ten behoeve van de beoordeling van de aanvraag in zeer belangrijke mate door de gemeente worden gesteund op de eigen verklaringen van de zelfstandig ondernemer. De verstrekkingen voor levensonderhoud zijn gebaseerd op de PW en de bedrijfskapitaalverstrekkingen zijn gebaseerd op de BBZ. De bepalingen van de PW zijn daardoor in belangrijke mate van toepassing op de Tozo-regeling.

De nadere instructies vanuit het Rijk aangaande de interne controle en de verantwoording zijn pas begin april 2021 definitief geworden. Belangrijk onderdeel van de eisen aan de interne controle is het hebben van beleid aangaande Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Om te waarborgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van de faciliteiten heeft uw organisatie, overeenkomstig aan de gestelde eisen, dit specifieke M&O-beleid geformuleerd voor de Tozo. Wij hebben de opzet, bestaan en werking van dit beleid gecontroleerd. Met dit beleid, dat onder meer bestaat uit een controleplan, wordt naast controles op het aanvraagproces, achteraf vastgesteld dat er geen misbruik is gemaakt. Het belangrijkste onderdeel van dit controleplan is welke signalen van het Inlichtingenbureau worden onderzocht, met welke diepgang deze signalen worden onderzocht en binnen welke periode deze signalen worden onderzocht. Waar geconstateerd wordt dat de aanvrager geen of een lager recht op vergoeding had volgen terugvorderingen.

De wetgever staat toe dat de door u geplande controles op signalen van misbruik of oneigenlijk gebruik gedurende 2021 worden opgepakt en de consequenties hiervan in de administratie van 2021 worden verwerkt. U bent nog niet klaar met het uitzoeken en verwerken van alle signalen voortkomend uit Tozo 1, 2 en 3. De Tozo-regeling stelt dat dit ook niet hoeft.

Eventuele terugvorderingen na de genoemde datum zullen worden verwerkt in boekjaar 2021. Bij de controle van de jaarrekening 2021 wordt door ons vastgesteld dat daadwerkelijk het plan is opgevolgd.

Uitvoering Tozo

Bevindingen controle

Tijdens onze controle hebben wij daarnaast drie bijzonderheden geconstateerd die wij hieronder toelichten.

Verrekeningen voorschotten

Tijdens de controle signaleerde wij dat de betaalde voorschotten niet volledig gecorrigeerd waren op de overlopende posten. Dit heeft tweemaal geleid tot een correctie van de gemeenteverantwoordingen. De totale correctie in de verantwoordingen bedraagt € 1.130.000 en kan als volgt gespecificeerd worden.

Gemeente	Fouten
Bergen op Zoom	€ 711.000
Steenbergen	€ 190.000
Woensdrecht	€ 229.000
Totaal	€ 1.130.000

Deze correcties zijn doorgevoerd in de gemeenteverantwoordingen en hebben om die reden geen impact op het oordeel. Wij adviseren u wel om periodiek de tussenrekeningen te analyseren en evalueren of het saldo dat hierop verantwoord wordt juist is.

Aanwezigheid vergunningen

Vanwege de snelheid waarmee de regeling in uitvoering genomen moest worden, heeft u in afgelopen boekjaar meerdere aanvraagformulieren gehanteerd. Telkens als er meer duidelijk was over de eisen die gesteld werden aan de uitkeringen heeft u beoordeeld wat de impact is en eventuele herstelacties uitgevoerd. Bij deze herstelacties hebben wij geconstateerd dat in een tweetal gevallen de vastlegging rondom de controle op 'vergunningen' niet toereikend was gedocumenteerd. Uit de stukken blijkt wel dat deze controle heeft plaatsgevonden. De organisatie heeft dit bij de geconstateerde items hersteld. Deze constatering leidt tot een formele fout die wij niet hoeven te rapporteren en geen impact heeft op het oordeel. Wij adviseren u komend jaar in de documentatie rekening te houden met de controlevereisten.

Identificatie aanvragers

Op basis van artikel 17 PW moet de identiteit van de aanvrager worden vastgesteld op basis van een identiteitsbewijs. Uw gemeente heeft de identiteit van sommige aanvragers echter vastgesteld op basis van DigiD in combinatie met BRP en / of Suwinet. Dit kwalificeert in het kader van onze controle als een formele onrechtmatigheid en is als zodanig opgenomen in het overzicht van fouten en onzekerheden bij de SiSa. Evenwel wordt deze onrechtmatigheid in het kader van ons oordeel niet meegewogen.

Deze fout is als volgt te specificeren per gemeente:

Gemeente	Fouten		
	Tozo 1	Tozo 2	Tozo 3
Bergen op Zoom	€ 420.825	€ 348.521	€ 340.609
Steenbergen	€ 109.816	€ 96.329	€ 180.043
Woensdrecht	€ 272.975	€ 142.000	€ 72.866

Wij vragen u om in 2021 aandacht te hebben voor de juiste wijze van identificeren.

Overige bevindingen

Gemeenteverantwoordingen

Algemeen beeld

Tijdens de jaarrekeningcontrole van 2018 en 2019 bleek dat de omvang van de rechtmatigheidsfouten en onzekerheden hoger waren dan de gemeentelijke rapporteringgrens. Dit resulteerde bij de gemeenten in fouten en/of onzekerheden bij de controle van de jaarrekening.

Wij constateren dat u in de afgelopen jaren aan de slag bent gegaan met onze aanbevelingen. Vanuit de IC rapportages zijn in 2020 minder onzekerheden en fouten geconstateerd dan voorgaande jaren. Bij de controle hebben wij kennis genomen van de bevindingen, deze bevindingen gecontroleerd door middel van eigen waarnemingen en zelfstandig aanvullende controles uitgevoerd. Wij signaleren dat veel intern geconstateerde onzekerheden samenhangen met het ontbreken van de juiste documentatie. Tijdens onze controle bleek dat deze documentatie wel opgeleverd kon worden, zodat deze bevindingen in onze controle niet geleid heeft tot onzekerheden. Tevens is de omvang van de geconstateerde fouten significant gedaald. Enkel ten aanzien van gemeente Woensdrecht resteren nog fouten die hoger zijn dan de rapporteringstolerantie. Deze geconstateerde fout bedraagt € 42.560 en hebben wij gerapporteerd aan de accountant van de gemeente Woensdrecht.

Wij adviseren u om binnen uw organisatie blijvende aandacht te schenken aan de opvolging en constatering van de IC. De uitvoering van de interne controle is bedoeld om achteraf verantwoording af te leggen, maar geeft ook informatie over mogelijke toename van risico's in het proces waar u als management en directie op moet acteren. Op het moment dat de opvolging en betrouwbaarheid van de rapportage onvoldoende is, verliest een IC zijn toegevoegde waarde. Een van de belangrijkste constatering in de IC is de onvolledigheid of onzorgvuldigheid bij het archiveren van de stukken. Wij adviseren u het proces hierop aan te scherpen.

Jaarrekening

Wij hebben bij de concept jaarrekening opmerkingen gemaakt over de naleving van de verslaggevingsstandaarden, waaronder de diepgang van de toelichting bij de paragraaf risico's en weerstandsvermogen. Wij realiseren ons dat de gemeenten bijdragen tot de hoogte van de lasten, waardoor er bij u organisatie geen sprake is van weerstandsvermogen. Gemeenten moeten, vanwege deze afspraak, echter in hun weerstandsvermogen wel rekening houden met risico's die mogelijk leiden tot een extra bijdragen aan de ISD Brabantse Wal. Wij zouden om die reden in de jaarrekening een toelichting verwachten over de mogelijke risico's (waaronder risico's ten aanzien van personeel, bedrijfsvoering, ontwikkelingen in de participatiewet) die kunnen leiden tot een aanvullende bijdrage van de gemeente aan de ISD Brabantse wal. Wij adviseren u om bij het opstellen van de jaarrekening aandacht te schenken aan de diepgang van de verplichte paragrafen en risico's zoveel mogelijk in financiële zin te kwantificeren.

Afgrenzing opbrengsten

In de jaarrekening 2020 wordt een subsidieopbrengst verantwoord van € 207.000 die deels betrekking had op voorgaande boekjaren, maar niet eerder bekend was bij de financiële afdeling. Tijdens onze controle voorgaande jaren hebben wij reeds geconstateerd dat het toerekenen van subsidieopbrengsten aan de juiste boekjaren aandacht vergt. Wij hebben tijdens de controle de volledigheid vastgesteld door aanvullende controle werkzaamheden uit te voeren en ten aanzien van de volledigheid van de subsidieopbrengsten expliciet inlichtingen en bevestigingen op te vragen bij uw medewerkers.

Wij adviseren voor de monitoring van subsidieopbrengsten een register aan te leggen en deze periodiek met de gemeente Bergen op Zoom te bespreken. Dit zodat deze stroom volledig inzichtelijk is en er gestuurd kan worden op de realisatie en uitvoering van deze projecten. In de definitieve jaarrekening is de presentatie juist weergegeven en weegt deze constatering niet mee in het oordeel.

Overige bevindingen

Toerekening lasten boekjaar

Bij onze controle op zowel de verantwoorde lasten 2020 als de inkoopfacturen ontvangen en geboekt in 2021 constateren wij fouten die betrekking hebben op de toerekening van de lasten aan het juiste boekjaar. Enerzijds constateren wij dat niet beoordeeld is over welke periode lasten verdeeld moeten worden. Zo had een nota verantwoord in 2020 ten dele betrekking op kosten 2021. Anderzijds constateren wij dat er in 2021 facturen ontvangen zijn die betrekking hebben op 2020, maar niet op deze wijze verantwoord zijn. Dit leidt vanuit de controle over de kosten 2020 tot een geëxtrapoleerde fout van € 13.722 en vanuit het inkoopboek 2021 tot een fout van € 7.664.

Wij adviseren u de procedures hierop aan te scherpen.

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2020 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijken geen bijzonderheden.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2020, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de organisatie zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de het gemeenschappelijk orgaan, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van het gemeenschappelijk orgaan. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de kadernota is opgenomen dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het management een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het management stelt uw gemeenschappelijk orgaan voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2020. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Uw organisatie heeft slechts 1 programma onderkent. Op programmaniveau zijn er geen overschrijdingen.

Rechtmatigheid

Niet financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Bevindingen interne beheersing

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2020 hebben wij op 18 februari 2021 jl. een managementletter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komt geen risico's naar voren met een verhoogd risico.

Automatisering

IT wordt een steeds belangrijker onderdeel van de bedrijfsvoering en daarmee ook van de jaarrekening- controle. Uw organisatie maakt gebruik van de netwerkomgeving van de gemeente Bergen op Zoom. Wij hebben deze netwerkomgeving meegenomen in onze IT-audit en de bevindingen gecommuniceerd naar het college en de gemeenteraad van Bergen op Zoom. Voor de Intergemeentelijke sociale dienst hebben wij specifieke gekeken naar de interne beheersing van Suites. Wij concluderen hierbij dat er nog verbeteringen mogelijk zijn bij het afdwingen van functiescheiding. Wij adviseren het gemeenschappelijk orgaan hieraan prioriteit te geven. Enerzijds in verband met de risico's die er mee samenhangen. Anderzijds om de IT omgeving de bedrijfsvoering zo goed mogelijk te laten faciliteren.

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het management is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. Het gemeenschappelijk orgaan is verantwoordelijk voor het toezicht op het management in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het management gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van NV COS 240/250, de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersings-maatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

5. Bevindingen interne beheersing

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren het gemeenschappelijk orgaan over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin het gemeenschappelijk orgaan in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkappingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan uw organisatie ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Overige onderwerpen

5. Overige onderwerpen

Zorgplicht voor een gezonde en veilige werkplek

Nu het thuiswerken zo lang aanhoudt, wordt aandacht voor de verantwoordelijkheid en zorgplicht van de werkgever in relatie tot de werkplek steeds belangrijker. De Arbowet bepaalt namelijk dat werkgevers moeten zorgen voor een gezonde en veilige werkplek voor de werknemers. Dit geldt uiteraard voor de normale werkplek, maar nu er veel en structureel wordt thuisgewerkt, geldt dit ook voor de thuiswerkplek. Denk hierbij aan goed gebruik van een computer, juiste verlichting en een passende inrichting van tafel en stoel. Omdat elke thuiswerksituatie anders is, kunnen de eisen per werknemer enorm verschillen. De ene werknemer heeft een voetenbankje nodig om in de juiste houding te zitten, de andere een verstevigde bureaustoel. Twee belangrijk onderdelen van het voldoen aan de zorgplicht is dan ook maatwerk én voldoende voorlichting geven over wat een gezonde en veilige werkplek is. De ene werknemer ondervindt namelijk meer problemen bij het inrichten van een goede thuiswerkplek dan de ander.

Nalatigheid zorgplicht kan tot boetes leiden

Als u als werkgever niet of onvoldoende aan deze zorgplicht voldoet, kunt u een boete krijgen. De inspectie SZW controleert werkgevers naar aanleiding van klachten (die medewerkers via de website van de inspectie kunnen indienen) of al dan niet aan de eisen voor een thuiswerkplek wordt voldaan. Wie niet aan de eisen voldoet, moet rekening houden met boetes van € 430 tot € 13.500. De Inspectie SZW is zelfs bevoegd om thuiswerkplekken te controleren, ook als de werknemer geen toestemming geeft om zijn woning te betreden.

Ook aandacht voor werkplek op werkvloer

Ook voor werknemers die niet thuis kunnen werken, geldt dat u maatregelen en voorzieningen moet treffen om te zorgen dat werk-plekken veilig toegankelijk moeten zijn en veilig moeten kunnen worden verlaten. In het Arbobesluit zijn voor de duur van de pandemie tijdelijke aanvullende eisen opgenomen in verband met het corona-virus. Tot deze tijdelijke maatregelen en voorzieningen behoren in ieder geval:

- Werkgever dient voldoende hygiënische voorzieningen te treffen;
- Werkgever dient voorlichting aan werknemers te geven over bestrijding van het coronavirus op de werkplek;
- Werknemers dienen de maatregelen na te leven en gebruik te maken van de beschikbare voorzieningen;
- Werkgever dient adequaat toezicht te houden op naleving van voorgaande maatregelen.

Boete en werk stilleggen

De Inspectie SZW heeft de bevoegdheid heeft om bij herhaalde overtreding van bovenstaande maatregelen en voorzieningen het werk stil te leggen. Dat kunnen zij doen zonder voorafgaande waarschuwing. Daarnaast lopen werkgevers het risico dat de Inspectie SZW hen bij overtreding een bestuurlijke boete oplegt € 4.500. Tref dus voldoende maatregelen op de werkvloer om uw werknemers zo veel mogelijk te beschermen tegen besmetting van het coronavirus.

5. Overige onderwerpen

Cybercrime

Cybercrime is een toenemende bedreiging voor veel bedrijven. In 2020 is de cybercriminaliteit verder toegenomen en het einde van die trend is helaas nog niet in zicht. Reden genoeg om u nogmaals te wijzen op de risico's van cybercrime. Er worden meer phishing mails verstuurd, sociale media wordt vaker ingezet om bijvoorbeeld malware te verspreiden en steeds meer bedrijven krijgen direct of indirect via hun leveranciers te maken met ransomware (gijzelsoftware) of phishing aanvallen.

Thuiswerken

Sinds maart 2020 werken veel mensen niet meer op kantoor en loggen vanuit huis in op het netwerk van het bedrijf waar ze werken. Via allerlei slinkse methoden proberen cybercriminelen de inloggegevens van medewerkers te stelen om zichzelf toegang tot het bedrijfsnetwerk te verschaffen. Bij menig medewerker blijkt de (privé) laptop of pc waarmee wordt ingelogd kwetsbaar voor diverse vormen van malware. Soms gaat dat via malware die toetsaanslagen bijhoudt tot vormen waarbij de complete computer wordt overgenomen, bijvoorbeeld het Remote Desktop Protocol. Wanneer criminelen toegang tot het bedrijfsnetwerk hebben kan de schade variëren van diefstal van bedrijfsgegevens tot fraude en het ontoegankelijk maken van gegevens en systemen.

Tips:

- Zorg voor tweetrapsauthenticatie (2FA of MFA) bij toegang tot het netwerk.
- Zorg dat medewerkers antivirus software installeren en up-to-date houden.
- Beveilig het dataverkeer tussen thuiswerkers en het bedrijfsnetwerk via VPN.

Phishing

Cybercriminelen spelen al jaren handig in op de actualiteiten om mensen te verleiden op een linkje te klikken of een bijlage te openen. Aan het begin van de pandemie speelde men in op de behoefte aan informatie over maatregelen, besmettingsgevaar en producten als mondkapjes en bacteriële zeep. Naarmate er meer mensen werden besmet en stierven, ging men over op slinkse boodschappen zoals een besmetting bij buurtbewoners of collega's.

Voor phishing aanvallen wordt overigens niet alleen e-mail ingezet, maar bijvoorbeeld ook sms, WhatsApp en WeChat maar ook via social media. Deze kanalen blijken effectief voor cybercriminelen omdat de ontvangers vaak snel reageren en op linkjes klikken. Door een beroep te doen op uw emotie, kunnen criminelen heel overtuigend zijn waardoor u klikt. Kenmerken van veel phishing mails zijn urgentie (u moet snel reageren) en angst (we gaan uw pas of account blokkeren).

Tips:

- Zorg voor bewustwording in uw organisatie en creëer awareness bij uw medewerkers dat ze niet klikken op links en bijlagen uit onbetrouwbare e-mails.

5. Overige onderwerpen

Ransomware

Dit jaar is het aantal bedrijven dat slachtoffer is geworden van ransomware fors gestegen. Cybercriminelen slagen er steeds vaker in om dit type malware bij bedrijven naar binnen te smokkelen via phishing mails of door gebruik te maken van kwetsbaarheden of configuratiefouten in IT systemen, bij medewerkers of bij een van uw leveranciers. Door niet direct toe te slaan, maar eerst de back-up te besmetten komen bedrijven voor het blok te staan en wordt steeds vaker het geëiste losgeld betaald. Door kartelvorming bij cybercriminelen en services als 'Ransomware as a Service' wordt het gevaar helaas steeds groter. Tevens zien we dat criminelen vertrouwelijke gegevens verkopen op illegale marktplaatsen.

Er is ook een trend waarbij bedrijven niet direct door cybercriminelen worden geraakt, maar via hun leveranciers. Door toenemende digitalisering en integratie van supply chains verwachten wij de komende jaren een verdere stijging te zien. Om die reden is het verstandig om hier met uw leveranciers aandacht aan te besteden.

Tips

- Houd uw software (Operating System, Antivirus en Firewall) up-to-date;
- Voer periodiek een virusscan uit, bij voorkeur via realtime scanners;
- Verwijder software die u niet meer gebruikt;
- Splitst uw netwerk in aparte delen om te voorkomen dat het hele netwerk wordt geraakt;
- Maak regelmatig een back-up en bewaar die apart van uw systeem en internet. Zorg er ook voor dat de back-up wordt getest zodat je zeker weet dat die gebruikt kan worden;
- Zorg ervoor dat u een cyber response plan heeft.

Tot slot

Absolute veiligheid bestaat niet. Goede voorbereiding en besluitvorming op het gebied van cybersecurity vormen echter onderdeel van de verantwoordelijkheid van het management.

Wij adviseren u om dit thema met regelmaat en hoog op de bestuursagenda te zetten.

Bijlagen

Bijlage A – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Lasten: Onjuiste toerekening van de lasten aan het boekjaar	-/- € 13.722	€ 13.722
Inkoopboek 2021: Lasten die betrekking hebben op 2020	€ 7.664	€ 7.664
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	-/- € 6.058	€ 27.586
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening		n.v.t.
Totaal	-/- € 6.058	€ 27.586

Bijlage B – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2020 onderkend:

- Uitvoering Tozo.
- Rechtmatigheid aanbestedingen.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de intergemeentelijke sociale dienst Brabantse Wal maken wij gebruik geen van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties.

Inschakeling van externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van externe deskundigen.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Het boekjaar 2020 was voor uw organisatie het eerste jaar dat u de Tozo-regeling uitvoerde. In de controle hebben wij rekening gehouden met deze wijziging en in overleg met uw organisatie controlewerkzaamheden uitvoert. De bevindingen van deze controle zijn opgenomen in ons rapport.

Significante schattingsposten

Wij hebben geen schattingsposten onderkend bij de jaarrekeningcontrole.

Bijlage C – Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van de intergemeentelijke sociale Dienst Brabantse Wal

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- rotatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Bijlage D – Urenbesteding

Opbouw en inzet controleteam

Het controleteam heeft 424 uren aan de controle besteed. Het verwachte aantal te besteden uren was 495. In de onderstaande tabel zijn deze uren uitgesplitst naar functieniveaus binnen het team. Het verschil tussen de realisatie en het budget heeft een aantal oorzaken. De overschrijding wordt enerzijds veroorzaakt doordat er herstel werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de Tozo (onderdeel vergunningen). Anderzijds hebben wij bij de controle vertraging ondervonden vanwege de toegang tot systemen en applicaties om onze werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Daarnaast hebben wij diverse bevindingen geconstateerd met betrekking tot de presentatie en afgrenzing van baten en lasten.

Overzicht bestede uren	Budget	Werkelijk
Partner	30	35
Manager	44	75
Overige teamleden	195	182
Interne deskundigen (Tozo)	155	203
Totaal	424	495

Deze teamopbouw en de inzet van het team heeft geleid tot een kwalitatief goede controle.

Contactgegevens

drs. B. (Barry) Smeenk RA

Extern Accountant

b.smeenk@bakertilly.nl

E.D. (Linda) de Vries RA MSc.

Manager

manager@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Bijster 39

4817 HZ BREDA

076 – 525 00 00

